

MINERVA

Țiară literară, beletristică și de distracțiune.

Apare in 1 (13) și 15 (27)
a fie-cărei luni.

Proprietar, editor și redactor responsabil:
George Curteană.

Prețul: pe an 4 fl., pe ½ an 2 fl., pe ¼ 1 fl.
Pentru România și străinătate: Pe an 10 fr.
Prețul e a se solvi înainte.

ODĂ

rostită de domnul Zacharie Boiu la banchetul adunării generale a „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român” ținută estimpă la Năsăud.

In onórea Năsăudenilor.

Colonii Divului Traiană în Dacia s'asază,
Și ca la „Patruzeci de Sfinți” pământul înviează;
Aratrul sparge țelina, pădurile răsună,
Și sate și cetăți răsăr sub aquila străbună.

Iar când potopul ginților ajunge la hotare,
Și Leră-Domnul plécă drept spre a loră întimpinare,
Atunci colonii ca orfanii se împrăscie prin lume,
Și vécuri trecú de nu auđi nici chiar de alii loră nume.

Încetú, încetú s'adună iar la vétra părintescă,
Ca ce a rămasú din vijeli se strîngă, se grijescă;
Barbarii vinú, barbarii trecú, Românul ú petrece,
Și unde unul a cădú, răsăr în locu-i dece.

Așa se scurgú vecimile, ca ȝile după ȝile,
Câmpiile cocú grănele, Carpații dau asile;
Cu binele se 'mpretenescú, cu relele dau peptulú,
Dar mai presusú de sabie punú totdeuna dreptulú.

Și iataganulú celú cumplitú când fulgeră spre țeră,
Colonii jurú de jurú se strîngú și legiunii prepară,
Se 'nfrunte órdele, ce vinú s'aducă morți și ciume,
Și Someșenii și Borgoventii în sború își facú renume.

Aratrulú, arma pórtă ei cu brațú de bărbăție,
La turme 'n agri și 'n resbelú suntú focú de vitejie;
La toți dușmanii 's cunoscuți „Românii de departe”,
Cu sânge de eroi roșescú câmpiile lui Marte.

Cântat'amă ađi treizeci de ani sərbarea seculară,
De când ei pórtă armele și 'n țeră și 'n afară,
Când în Ceneda desvêlescú a stégului coronă
Și vedú a Ducelui supremú scriptură și iconă.

Coronă pórtă marcele „Credință și Constantă!”
Voi v'ați luptatú și-ați suferitú în sânta alianță!
Lăsați-mé se cântú și ađi onórea lorú salvată:
Românii lăsară la Români „Virtutea re'nviată“.*)

Dormiți în pace, bravi părinți, și fiii vé urmeze,
Virtutea Vóstră némú de némú în pieptulú lorú viieze;
Și-atunci dușmanii vorú auđi, aducă-i nordulú, sudulú:
„Românii am fostú, sum, voiú sê fiu!” — Trădescă Nă-
săudulú!

*) Veđi G. Barițiu: Ist. reg. II. românú de graniță, — „Telegraful Românú” Nr. 72, 1863.

A supritorii.

Novelă.

(Urmare).

Aprópe de valea așa numită a „Ungureiului“, în mijlocul unei grădini încunjurată jură împrejură cu aceași și ulmi și printre cari ici-colea se ridică câte ună stejară gigantă, era situată o casă mică țărănească. Grădina era încărcată cu pomi atât de deși, încâtă avea aspectulă mai multă a unei visuni de fiară, decâtă a unei grădini omenesci. Casa aici aședată era încunjurată de câți-va stejari, cari ajutați de ceialalți pomi din jură făceau să nu se pótă observá nici la o depártare de douăzeci de pași. Acéstă locuință era una obiectă de frică pentru locuitorii satului. O numiau „casa strigoilor“ avându urita superstițiune, că aici locuescú strigoi. Ea fusese posesiunea unei babe, care într'o di își perdú urma séu cela puțină așa credeau săteni. Causa și modulă disparițiunei le erau necunoscute. Să dădeau felú de felú de interpretări. În fine spiritele se liniseiră în convingerea, că ea era strigoiă. De atunci nime nu s'a mai apropiatú de „casa strigoilor“. Conte Oblonovski își trimise ostași, ca să demustre locuitorilor, că ei suntú în rătăcire cu privire la acestú lucru. Soldații, totú superstițioși și ei, intrară cu mare frică în grădină și începură a se apropiá pre încetulú de casă. Deodată auđiră ceva sgomotú și mionatú de pisică, la care apucară fuga ínapoi, spunéndú contelui, că ei nu se potú apropiá de casă, fiindú plină de strigoi. Oblonovski se mániá focú la acéstă declarare impertinentă și mincinosă și astfelă să hotári a-i conduce în personă. Tocmai se apropiá séra. Insuși tinérulú și neespertulú conte începú a tremurá apropiíndu-se de casă. Ca să se reíntórcă îi era rușine, deci ínaintă mereu încurajându-se pre sine. Sórele apusese și nóptea începú a-și lăsá umbra sa pre pământú. Conte tremura ca vérga, nefiíndú mai departe de casă ca țece pași. Deodată auđi sgomotú, la care tresári și privi cu gróză în jură. Vederea îi căđú pre fața sângerândă a unui copilú mortú. Dăđú unú țipetú de spaimă și căđú. Ostași neíntelegéndú ce a pututú causá leșinulú lui, își esplicară lucrulú ca efectulú puterei strigoilor și așa o luară la fugă târáíndú după ei pre conte. De atunci nu se mai apropiá de grădina aceea suflare omenescă.

* * *

Era nópte, cerulú norosú, dér natura liniscită. O tăcere absolută domnia preste „grădina strigoilor“. Din casa misteriosă eși o babă și se opri în pragulú uși. Unú sgomotú de tropotú de calú îi atrase atențiunea. Ascultă cu mare încordare. Printre crengile

arboriloră apărú unú călărețú și se opri repede ínaintea babei.

— Cerú asilú din cauza prigonitoriloră, bétráno! începú nou venitulú.

Baba își increți fruntea.

— Cine ești d-ta! — întrebă ea cu unú tonú, ce séména a mánie, apropiíndu-se de călărețú și scrutându-lú cu de-améruntulú.

Călărețulú era îmbrăcatú în o mantauă mare négră, care îi ínvéliea bine trupulú, iar gulerulú fórte latú îi ascundeá capulú cu desévîrșire.

Necunoscutulú își desfăcú mantaua, scóse unú pistolú și detuná de trei ori în aerú.

Baba începú a tremurá.

— Deschide ușa! — demândă călărețulú cu vóce aspră.

Baba cuprinsă de spaimă índeplini ordinulú.

Acela se scoborí și-și legá calulú de o columnă a pridvariului. Baba aprínse o luminare, iar nou venitulú intrá în chiliă. Privi cu mare curiositate la bétrána, apoi desbrăcându-și mantaua scóse din ea mai multe pistóle și pumnale, pre cari le aședă în dulapulú mesei. Baba încă nu íntárđiá a privi cu mare gróză spre necunoscutú.

— Nu te ínfricá! — începú acesta după câte-va minute aședându-se pre scaunú. Mare-ți va fi mirarea, bétráno, cum de cutéză omú pământeanú să íntre în acéstă grădină, de care se teme totá lumea. Dar află, că eu nu credú în strigoi! Eu nu credú, că d-ta ești strigoiă, după-cum presupunú alții!

— Voesci să-ți dovedescú? — strigá apoi necunoscutulú cu apésare, seulându-se de pre scaunú și páșíndú unú pașú spre babă.

Biata bétraná dete unú țipetú de gróză.

— Márturisescé că nu ești strigoiă! — o provocá necunoscutulú.

— D'apoi cum să fiu eu strigoiă, dragulú meu! — se escusá ea tremurândú. Dómne, D-déule, și prea curată Vergurá, îndurá-te spre mine!

Baba își făcú câte-va cruci.

— Nu te spáriá nimicú! Ți-am đisú odată! — reluá cuvéntulú necunoscutulú. N'are să ți-se íntémplesú réu!

Nevinovatulú óspe își desbracă vestméntulú celú falsú și rămase în costumulú propriu. Unú pėrú lungú undulătorú se resfirá în jurulú trupului și ínaintea babei apărú o femeie.

În momentul acela unu nou tropotu de calu și unu sgomotu specialu escită mirarea și înmărmurirea babei. După câte-va minute în casă întră unu nou personagiū. Era îmbrăcatu milităresce. O sabiă lungă îi atërna la picioru, iar la brîu câte-va cuțite vênătoresci.

— Curajū d-nă! — o agrăi acesta. Mișcarea e generală! Tôte suntū bine calculate. Măne are sē péră capulū asupritorilorū din acestū ținutu.

— Ce? Cum? Esplcă-te! — accentuā cu precipitare femeia întimpinādu-lū.

— Nu vē grăbiți prea tare, dōmnā! Avemū timpū de vorbitū!

— Dar te rogū, — continuā ea, — spune-mi mai îngrabă atāta numai, cā dusu-s'au ostași la carcerā?

— Da, da! Te înțelegu, d-nă! Ardi de nerăbdare a aflā, cā ôre soțulū d-tale, d-lū Tiberianū, fi-va în curēndū scăpatū din închisôrea lui Oblonovschi? Aflā cā nu va trece o jumătate de ôră și domnulū Tiberianū va fi aici!

— D-ta vorbești cu prea mare siguranță, d-le Nemeșū! Dar decā îi vorū prinde?

— Decā îi vorū prinde? Pre cine sē prindā, dōmnā?

— Pre ostași, ce voescū sē-lū elibereze!

— Amarū de elū va fi atuner!

— Cum? — strigā cu spaimă Veturia va fi amarū de elū? Oh, D-dēule!

Ea își acoperi ochir cu batista. Lacrimele o podidirā. (Va urmā).

Unū copilū de conte.

Romanū de Antonū Langer

tradusū din limba germānă de **Dānilă Sānjoanū.**

(Urmare).

Dar nu apucā a sfinși cu raționamintele sale, când din nou se auđi clopoțelulū și încă de astădatā fôrte puternicū.

După-ce Claqueron se reclusē din minirea sa și după-ce prin o a dōua sunare cu multū mai energicā fu urgatū a-și aduce aminte de datorința sa, aflā în fine de bine a frage șinora și a deschide.

Unū bărbatū în costumū ușorū de vēră păși iute spre ferēstra deschisā a odăiei portarului, își dēte pālăria puținū îndērēptū, mai multū cā sē-și arete fața, decātū din curtuasie și đise încetū și iute cătrā păzitorulū surprinsū:

— Cunosei-mē?

— Credū, — adecā, decā nu mă înșelū, — articulā Claqueron, — cā am onôre de d-nulū —

— D-ta ai onôre. Eu sum contele d'Aubusson, socrulū stăpānului dtale.

Păzitorulū se închinā, încātū căciula-i mai atinse padimentulū.

— Cu ce potū servi, d-le conte? — întrebā elū.

— Cu nimicū, dragulū meu, — rēspunse tatālū Leoniei în acelū tonū de curtuasie măgulitorū, care-lū sciū reproduce atātū de bine aristocrațir, când este vorba de a câstigā pe cineva pentru planurile lorū, — darā fiind-cā la visita nōstrā de astăđi am observatū, cā d-ta estī nu numai unū inspectorū escelentū de casā, carele ține tôte localitățile acestei case în cea mai bunā ordine, ei și unū portarū eminentū, carele stā la po-

stulū sēu cu acea soliditate de ferū, care caracterisēzā pre garda vechiā. . . .

Claqueron se închinā și mai profundū, strălucindū de bucurie la aceste complimente.

— Așa imi ținu de datorie, — continuā contele, — a esplcă în puține cuvinte cauza venirei mele aici.

— O d-le conte, — e de prisosū —

— Nu, nu, — dragulū meu — cum te chiamā?

— Claqueron, — Armand Jerome Paul Claqueron.

— Așadarā, iubitulū meu Armand Jerome Paul Claqueron, — eu nu voescū, cā d-ta sē-ți negligi datorința cătrā stăpānului dtale, domnulū de Argenteuil; și datorința d-tale este, a sci totulū, ce se întâmplā în acēsta casā și a cunōsce persōnele, cari trecū peste acestū pragū. Decī ascultā-mē: Eu sum unū prindētorū pasionatū de fluturī.

— Ah! — făcū păzitorulū surprinsū.

— Cu deosebire fluturī de nōpte îi urmārescū cu o adevēratā patimā.

— În tinerēțā și eu am făcutū așa, — đisē Claqueron cu ôrecare șfialā.

— D-ta mă înțelegi rēu! Eu vorbescū despre adevērați fluturī de nōpte cu patru aripi și fluturī de sērā, așanumiți „sphinxi“, cari în acestū anutimpū suntū cei mai frumoși. Eu am observatū astăđi în grădinā din diferite plānte și alte semne, cā o vênătore de nōpte aici trebuie sē dee prada cea mai avutā, de acea am venitū.

— Ca să prindî „sphinschi,“ — acela e celû mai plăcutu lucru! *)

— Dar poți spăria ușorû pe fantasticii de nôpte prin vorbire tare, sêu prin pașî îndesați; — nu este nimene în grădină?

— Nimene, — afară de —

— Claqueron voia tocmai să pronunțe numele Leonici, dar se reculése de timpuriu, căci își aduse aminte, că contesa îi impusese cea mai profundă tăcere, și-și opri în gură cuvântul, ce era să-l scape.

— Afară de cine? — întrebă contele pânditoru.

— Afară de unû calfă de mésarû, — răspunse pázitorulû cu prezenție de spiritû, — unû flacău de totû sirguinciosû, carele se pare, că nu se pôte despărți de lucru. Elû lucră în etagiulû de susû alû pavilonului.

Contele respiră greu.

— Oh! unû atare individû nu mă conturbă. Du-te și te culcă liniscitû Claqueron, — eu mă punû pe vênatû, — rețéua și alte aparate le am aici.

Contele făcû alusiune la unû obiectû renumitû, care-lû purta subsuoră.

Claqueron însoți pre conte până la ușa, ce ducea în grădină și care era închisă de elû cu îngrijire, apoi se reîntorse în odaia sa, se puse pe patû și murmură, punându-și degetulû arătătorû pe nasû:

— O familiă cultă! o familiă forțe cultă. Fica culege plânté și flori, tatălû sêu adună sphinxi. Ce ochi vorû face ei, decă din întemplanté sêu vorû întâlni în grădină, — deși este posibilû, că nu se vorû întâlni, căci acum nu lucesce luna. Dealtcum așî vré sêu sciu, că ôre nu am și eu chiemarea de a culege, de a adună? Eu credû, că a-și fi unû culegătorû pasionatû — de monete — mai cu sémă decă ar fi totû monete de aceste.

Și Claqueron privi încă odată galeșû la napoleon-dorulû, carele i-lû dăduse contesa Leonia, apoi sêu adânci în cugete melancolice și din aceste în unû somnu linû. Inse în cartea sortii era scrisû, ca acestû pázitorû, sêu nu afe nici o odihnă în această nôpte plină de misterii, căci încă nu gustase din linisce unû pëtrarû de ôră, când din nou sună clopoțelulû.

Dar noi nu vomû urmări cursulû evenemintelorû, ci vomû însoți mai întâiu pre contele în mersulû sêu nocturnû.

Deși nôptea era întunecôsă, totuși pasionatulû prindătorû de fluturi la intrarea sa în grădină, ochi

cu o privire repede promenada de printre aleele cele umbrite de arbori, cari conduceau în cotiturî labyrinthice până aprópe de pavillon. În acestû mersû făcû câțiva pașî până la unû scaunû de glii, pe carele își aruncă talma sa ușoră. Prin acea deveni visibilû și aparatulû, ce-lû luase cu sine pentru prinderea fluturilor de nôpte.

Acestû aparatû de prinsû fluturi consta din — douê pistóle.

Contele esamina încercătura, apoi cu degetulû esamina cocoșulû și clavicula. Totulû mergea ușorû și sigură. Era mulțumitû și murmură:

— Escelentă marfă. Carabinarii vieneși își precepû măiestria. Sperezû a fi sigură de impușcatură. Flacăulû a învățatû în Viena, — va fi deci lucru naturalû, decă sêu vorû află la elû pistóle vieneze. Lângă acésta se mai adauge singurătatea sa, aspectulû sêu melancolicû de ađi dela améđi și privirea disperată, ce-o arêtă, când l'am avorbitû. Nime nu se va îndoi, că aici a avutû locû o sinucidere, cu atâta mai multû, că eu insu-mi voiu face sgomotû după impușcare și voiu aduce ómenî. Cine ar puté veni pe idea, că avutulû și puterniculû conte d'Aubusson ar fi pututû avé vreunû interesû, de a-și curăți din cale pre-unû bietû calfă de mésarû. Nimene decătu — Stavinsky. Acela va tăcé. Pentru acea stau eu bunû.

Cu pașî precauți sêu tiri contele spre pavillon.

Când ajunse contele la intrarea pavillonului, află spre bucuria sa, că ușa aceluia era pe jumătate deschisă. Sêu îndesă precautû prin deschidătură și întră în salonulû etagiului de josû.

Acela era clăditû, precum scimû, din pietrii masive și era provédutû cu douê ferestrii cu gratii tari. Plafonulû consta din lemnû scobitû cu figuri și o scară de lemnû, așanumită spirală, punea în legătură salonulû parterului cu odaia de lectură a etagiului de susû, — unû feliu de ușa cădëtóre închidea punctulû, unde sêu sfêrșia deasupra scara.

Salonulû de josû implutû cu recuise de a-le mésarilorû și cu lemne de lucru până mai la arabeschele plafondului, padimentulû inse era acoperitû cu o mulțime de surcele.

Pe o mész de giluitû stetea o lampă cu o pară móle. O pusese aici Procopû, ca nu cumva d-sóra d'Aubusson prin o călcătură nefericită în calea ei prin labyrinthulû de lemne, se supere vre-o lovitură.

Tóte aceste amênunte ale localității le observase contele în o clipită.

Pășî la mijloculû salonului, încetû, ca tigrulû, când își pândesce prada.

I se părea, ca și când ar auđi vorbindu-se ceva despre sine. Ascultă, totulû era în linisce.

*) Intre nuanțele dialectului poporului de josû din Parisû și alte locuri se mai aude și o întorsătură de consonante precum: „sphinse“ în locû de „sphinx,“ — „obelics“ în locû de „obelise,“ — „cocrodil“ în locû de „crocodil“ etc.

Nota traducătorului.

— Hm! -- murmură elă fôrte încetă pîntre dinți — mi-să pare, că d-nulă nepotă, calfa de măsără, vorbește singură. Cu atăta mai curîndă se va conchide la o sinucidere, căci ômenîr, carî vorbescă cu sine înșiși, suntă seminebunî și din ună seminebună ușoră să face sinucidătoră. Asadară en avant!

Și cu acea hotărire, ce o practisase la executarea rușinôseloră sale fapte de pănă acum, puse acestă bărbată fără inimă peiorulă pe prima tréptă a scărei spirale, precănd degetulă arătătoră dela mână dréptă îlă aședă pe clavicula pistolului. Dar în același momentă să opri locului! Lampa să înflăcără deodată cu ună sunetă pocnitoră și aruncă o lumină vie asupra lemneloră și preste fața palidă a contelui.

Pe fața acestuia se ivi în acestă momentă ună cugetă infiorătoră, ca și internulă acestui omă de nemică. Mână stăngă și-o puse pe frunte, ca și când ar fi voită să se ajute la formarea unui plană, dréptă întinsă cu pistolulă o lăsă în josă.

— Se vede, că Satană îmi stă în ajutoră, de ôre-ce lampa îmi flăcărăză chiar în acestă momentă, — cugetă elă. O împușcătură face sgomotă, — o cercetare pentru sinucidere e totdeuna neplăcută, căci domnîr advocați cu nasulă loră celă fină sciu a descoperi lucruri, despre carî ună cetățenă ordinară nîci nu-și pôte închipui. Ôre nu s'ar puté întocmi tréba mai înțeleptesee? Cum ar fi decă —

Și ca întregire a acestui cugetă ridică contele o mână de surcele și le aruncă pre flacăra lampei. Sala se întunecă pre ună momentă, deôre-ce surcelele înădușiră flacăra. În momentulă următoră însă erupse para aprîndîndu-se surcelele, carî cădeau în urmă acum, în dréptă și în stănga, ca totă atătea inele focôse împărțîndă foculă cu surcelele, ce zăceau pre padimentă.

În scurtă timpă padimentulă sēmēna cu ună rită cu ierbă focôsă. Contele se trase prin flăcările bubuitoare spre ușă și eșîndă o închise după sine.

Pășîndă în grădină prin aerulă prospētă de nôpte mai aruncă o privire în lăuntru prin ferăstră. Întrégă sala din parteră era în flăcări. Ună fumă desă umplă spațulă.

— De cum-va nu-i o sălămăndră, atunci trebuie să ardă aici, — apoi poți face ce vrei cu documentulă d-tale, d-le căpitană, murmură contele și se abătă la stănga în tufșă, asceptăndă decursulă mai departe ală întēmplăriloră.

Acum trebuie să ne întorcemă la persônele, carî în acestă momentă plînă de misterî se aflau în odaia de lectură a pavilonului.

Tînăra contesă Leonia d'Aubusson-Ardaigne, după ce părăsise pre Claqeron, păzitorulă, alergă iute prin

grădină și ajunse la ușa pavilonului, unde o întîmpină Procopă, care o asceptă cu nerăbdare.

— D-șora mea, articulă elă — d-ta într'adevără vii?

— Eu mă îndatineză a-mi țînă cuvîntulă — răspunse Leonia, dar aici nu-i locă acomodată pentru descoperiri, vino!

Ea trecă pre dinaintea lui în salonulă dedesuptă, unde Procopă din precauțiune pusese lampa, care avea să aducă perire pentru ambîi.

— Nîci aici nu suntemă siguri. — dîse ea, — prin ferăstră s'ar puté uită cineva în lăuntru. Claqeron se pare a aparțină seloră curioși.

— Eu voescă —

— Este lumină de-asupra? — intrerupse ea.

— Da, d-șoră mea, lampa la care lucru.

— Bine, mergemă în susă.

Și urcăndă scara ajunseră în odaia de lectură a etagiului superioră.

Procopă îi urmă cu durere și bucurie, căci era în fine atătă de aprôpe de aceea, pre care o dorise atătă de multă.

Ajungîndă de-asupra, esamină ea cu o privire localitatea și se părea mulțămîtă. Odaia de lectură era, cum scîmă, de lemnă, fără ferestrii și-și primia lumina pe de-asupra prin o cupolă de sticlă; de presentă era luminată de lampa de lucrare a lui Procopă. Leonia se apropiă de acēsta, învîrti festila mai susă și dîse:

— Închide ușa dela scară. Ar puté să ne pândescă cineva de-desuptă.

Procopă ascultă. Leonia se aruncă pre unulă dintre fotoliile cele vechi de piele, carî stăteau împrejură, și făcîndă semnă lui Procopă spre altulă îi dîse:

— Ședî, domnulă meu, avemă multă de vorbită la olaltă.

— Stau la dispozițiune, — răspunse Procopă, cu o amăriciune lină, punîndu-se pre fotoliu. Și ôre ce ai avé a-mi spune?

Se născă o pausă mică. Ei steteau tăcuți și nu scieau ce se începă, căci pre câtă erau de aprôpe prin simțemintele și înrudirea loră, pre atătă erau de depărtați prin referințele estraordinare dintre dînsîi.

În fine începă Leonia în tonă lină:

— Domnule! Ești întră adevără supărată pre mine?

— Și ce te pôte privi pre d-ta supărarea mea? Pôte avé ună sērmană calfă de măsără baremî cea mai neînsemnată valôre în ochi d-tale?

— Totuși, totuși, d-lă meu, — răspuse Leonia cu înțepire, nu crede, că eu te disprețesc. Insuși evenimentul de față îți poate dovedi acesta.

— Cum așa, d-șora mea?

— Crești d-oră, că aceea nu e un grad înalt de stimă pentru persoana d-tale și de încredere în onoarea și caracterul d-tale, că mă încumetu a ave cu d-ta o întrevorbire, în noaptea târzie, singură și la un loc atât de ascuns? Acesta e o eclatantă dovadă despre stima mea față de d-ta. Te asigur, că dintre toți domni, cari cerea saloanele tatălui meu și a căror loialitate îmi este destul de bine cunoscută, nici unul nu s'ar pute bucura de un atare favor. —

— Tare naturală, — răspuse Procopă, a cărui inimă rănită începă din nou a sângeră, — o întrevorbire între patru ochi cu unul dintre acei domni te-ar compromite, chiar și din motivul că e de un rang cu d-ta și că e cavaleru. — Sărmanulă calfa de măsaru însă e atât de neînsemnată pre lângă d-ta, încâtă întrevorbirea cu elă nici chiar în singurătate și în liniștea nopței nu te poate compromite. —

Leonia bătu de câte-va ori cu piciorul în padiment, spre semn de nepăcățenie, apoi duse ceva mai puțin liniștită ca mai înainte:

— Ești prea atârțată, — iritarea d-tale nu cunoșce margini. Acea m'a silită astăzi înainte de amăzi a părăsi sala, în care lucrați, căci ori-cum, eu nu mă pot lăsa blamată ca o copilă de școlă înaintea tatălui și a mirelui meu, în fața atâtor calfe și învățacei. Și acum d-ta éráși o apuci dela începută.

— Ai dreptate d-șora mea, — duse Procopă cu óre-care remușcare, voiu tăce în continuu și voiu ascultă numai la aceea ce-mi vei spune.

— Așadară ascultă: O fetiță tinără, de viață nobilă, arogantă, ca totu ce e tinără, avutu și sănătosă, vine deodată în timpul carnavalului la idea nebună a vizită acele redute vieneze, despre ale căror plăceri aușise deja atât de multe. Induplică și pre buna sa la aventura nebună și acesta, carea nu putea refușă nimicu favoritei sale procură Domino și fiacheru și ambele călătoreșu la redută. Fiind-că piciorle grele ale bătrânei bune nu potă ține pași cu piciorle tinere ale damei, se despartă, după-ce mai înainte își promisă un rendezvous în un anumitu loc și la o anumită óră. Fetița, în carea d-ta vei fi recunoscutu deja neînsemnata mea persoană, carea însă din întâmplare pórtă titulu de contesă d'Aubusson-Ardaigne,

fetița se amuză la începută de masele cele împitrițate, dar i-se uredă îndată și află în fine un mijloc în contra acestei uriri în persoana unui june întru adevăr frumos, carele cunoșce pre Berangen, vorbesce fórtă plăcută franțusesce și pre lângă aceea desvóltă atâta spirită, câtă e de lipsă, ca să potă conduce o conversațiune. În decursul conversațiunei tinărulă amintesce, că elă este un calfa de mäsaru și contesa Leonia, carea în viața ei — trebuie să mă crești! — nu a cunoscută nici un calfa de mäsaru și carea — după descrierea celor de o categorie cu ea — în un calfa de mäsaru nu-și potă represintă decâtă numai un proletaru, carele nu scie vorbi cinci cuvinte de curtuasie, și lângă care nu poți sta de mirosu uritu de tábac și vinarsu, — contesa Leonia dăcu, ie această afirmare de o glumă și comite nebunia a promite tinărului, pre care-lă crede de un asemenea ei, un rendezvous, carele la totu casul potă fi éráși numai glumă; căci în statulă nostru nu se pună întâlnirile la ușile teatreloră séu a bisericiloră, cum se întâmplă la clasele de jos.

Procopă își plecă capul tăcându. Modulă, cum îi povestea Leonia istoria ei și a lui, era atâtă de măgulitoră și umilitoră, încâtă i se strinse inima lăolaltă.

— Tinăra fetiță, ușoră de minte, — continuă contesa, — făcu corónă nebuniei sale, că în a dóua și călătoreșce în trăsura propriă pre dinaintea locului desemnat și lasă să cadă la piciorle lui semnulă promisă, o rosă albă. Ea vede cum junele stă în acel loc în costumă elegantă și ridică rosa. Ea ascéptă, ca rosa aceea să fie pentru junele, pre care ilă credea de asemenea rangă cu ea, în una din acele petreceri splendide de séra, cari le arangéză nobilimea vieneză un punctă de mânecare, spre se se rvéscă de a reni cunoscința făcută pre redută. Din tóte acestea nimicu. — Tinărulă nu se mai vede, contesa se transmută la Paris. Mica și picanta aventură de pre redută dispăre din ce în ce din reala suvenir, ie forma unei povesti, a unui vis, în carele junele dispărutu apare în un nimb misterios ca un prinț maleșu Nurredin séu Almansor. Contesa, carea într'aceea deveni mirésa unui birbatu fórtă onorificu, în un salonă ală casei sale dela țeră, prefăcută în lucrătore, află pre junele misteriosă și uite, Almansoră este întru adevăr — un calfa de mäsaru. Te întrebă acum, óre un atare sfirșita prosaică ală unui vis poetică nu trebuie să te facă să rîdi?

(Va urmă).

ASTREA.

— Poveste după T. S. —

În depărtatul nord al imensului univers trăiau trei stele aproape una de alta, tremurându de ger și răceală. Ele erau surori și probabil cele mai tinere ființe în neînfinitul spațiu, căci abia puteau număra treizeci milioane de ani. Marele filosofi și fisicianii lumesci nu aflaseră până acuma timpuri a se ocupa mai serios cu aceste apariții neînsemnate și spre a le fi avisată o altă arenă în nesfârșitul spațiu. Se recerea o sporire a mărimii și măsurii lor ca mai târziu să poată ajuta, prin puterea lor atrăgătoare — ca toate corpurile masive — a restabili echilibrul altor sisteme.

Învălate într-o cetă vecinică stau ele în nemijlocită apropiere tupilate, ținându astfel căldură corpurilor lor înghețate, care abia număra o sută de miliarde în cuprinsu. Deja licuria pe suprafața lor o luminează debila, der așa de neînsemnată și modestă, încât abia se putea răspândi peste o mie de miliarde. A așteptă și a suportă timpul cu paciință, care le era măsurată până la întrepunere și cooperare în marile sisteme: — acesta părea a fi deocamdată neînsemnata problemă, care le-a impus-o puternicul Creatoru.

Ele gustau tinereța și libertatea lor într'unu modu atât de plăcutu, pre câtu le permitea întunecosul spațiu. Se exerciau întorcându-se în jurul osiei lor și emulau în aruncatul radeloră cătră răsăritu și apusu.

Adese-ori priviau cu uimire din înălțimea lor afară, în lumea stelelor, alu căroru vecinicu cursu și vecinică activitate, le păreau pre câtu de nouă, atât de nepătrunsă, dar totdeuna privirea lor rămânea îndreptată în jos, spre sora, acelu globu de focu, care arunca arșita sa aprinsă prin eteru, asemenea fulgeriloru, a căru focu nesecat părea a arunca cu abundanță căldură și lumină pre cercul planșiloru lui. Ca toate ființele tinere, căutau și ele cu invidie la stelele din depărtare înzestrate cu străluciri mândre, și agreabile, dar înainte tuturoru rămânea globul solaru totdeuna obiectul de admirație și adorațiune.

Cu bucurie aru fi jertfitu ele milioane de ani din existența lor viitoare pentru o singură radă ferbinte a acestei puternice stea fiesă, care plutia liniștită și măiestrosă în eteru, căreia totți planșii și lunile dimprejură se închinau cu umilință.

Dar nu erau numai ele, trei surori stele de aceeași dorință și aspirație continuă. Se afla o mică și fărmeacătoare stelută în apropiere, numită Astrea. Tinera și aroganta stelută cerescă, care număra abia cincisprezece milioane de veri, nu se unia nici decătă cu celelalte trei surori, cari ședeau milioane de ani, pri-

vindu în infinitu. Ea se plimba de multe-ori cu superbie pre zona cerescă, bucurându-se astfel de frumuseța și existența ei. Numai din când în când, dar foarte rar, la sute de ani iubia ea a se reîntorce erăși la locul ei natalu, lângă micile ei prietene pentru a se recrea după obositorul drumu.

Atunci îi plăcea a le spune lucruri frumoșe ne mai pomenite, pre când ele o întâmpinau cu bucurie și ea simția desfătare copilărescă la uimirea și impresionarea lor în decursul istorisirii.

Astăzi, pre timpul solștiului de iarnă, aflăm pe Astrea erăși în mijlocul micelor surori. Ea se aședase obosită pre unu noru, își peptena perulu ei argințiu și-și mișca linu aripiorele, scuturându-le de pulberea negurosă.

— Sorioră! — începă cea mai mică dintre stele, tu ești înțeleptă, ești cea mai espertă între noi, ai vădutu multe, ai umblatu departe pre bolta cerescă! N'ai sei să ne spui tu ceva despre minunatul sora?

Cine l-a creat și căru universu aparține? Cui strălucește elu și pre cine luminează?

Astrea ridea cu tonu ironicu la întrebarea naivă a miciei stelute.

— Ființe ignorante, replică ea cu superbiă, se vede numai decătă că voi petreceți tinereța în neactivitate și lenevie. Vă spună dară ce am esperiatu în obositorile călătorii. Am vădutu sora, deși numai din depărtare, și aflați și voi, elu este unu corp atăt de mare, atăt de puternicu, că nici unu atomu, dar nici o singură stea nu cutază a se apropiă fără a-și luă pedepsa.

Elu luminează altor lumi; în flacăra lui se consumă milioane de materii arđătoare, care și le-a atrasu la sine dela începutu. În lumina lui se oglindază puterea creatorului, din interiorul său isvoresce căldură, care dă viață și mișcare milionelor de stele și corpuriloru ceresci. Elu este cuprinsul întregi puteri și măririi.

Astrea încetă. Uimire generală cuprinse pre micile ascultătoare, iar ea esclamă cu entusiasm — dați-mi voi aripi, aripi ușore și eu voi merge în jos în apropierea-i fericitore, voi împrumută căldură și strălucire, prin care viață nouă se va insulfă în membrele vostre amortite de geru.

Astfelu vorbea Astrea, ridicându-se de pre noru gloriificată și strălucitoare în propria-i lumină. În jurul capului ei sclipia o vėrgă arginție, asemenea unei corone, care părea a fi crescută din frumosul și undu-

lantulă ei pĕră. Atâtă de frumósă, așa de imposantă nu o vĕduseră celealalte surorĭ nici odată pre mica Astrea.

— Fie — se auđi vócea arginție a unei stelute. Noi aripĭ și vĕlă își vomă dá, ca să poți alergá ușurică la sóre, acea stea mărĕță.

Astrea ardea de plăcere, auđĕndă din tóte părțile cuvinte aprobátore. Pregătiri se începură. Fire arginții se țeseau cu negura prinsă în sboră, într'ună vĕlă fulgosă sub mâniloră destere. Pravă de stele și corpuri selipítore, atóme, schĭnteĭ electrice și fulgișorĭ înghețați, tóte erau alăturate a împodobi fragedulă vestmĕntă, care ca prin farmecă mărindu-se în infinită se asemĕna unui profumă penetrabilă și în splendórea lui ridea de palida lumină a luneĭ.

Cu ajutorulă unui mică asteroidă, care era cuprinsă într'ună bolovană de ghĕță, își alinta Astrea frumosulă vĕlă, care atirna aprópe până la Plejade în josă, întrună nodă ală pĕrului puse o corónă de rađe și astfelă împodobită lăsă ai pane aripĭ ușóre, în care avea să fie concentrată tótă puterea ei.

(Va urmă).

Diverse.

Sciri literare. D-lă Dr. Eleftereseu, doctoră în medicină și în teologie, profesoră, publică invitare la abonamentă pentru opulă sĕu „*Predice pre tóte Duminecile și sĕrbătorile de preste ană*“. Prețulă de prenumerațiune de 1 fl. 50 cr. e a se trimite tipografiei „Aurora“ în Gherla.

O scriere nepublicată alui Cogălniceană.

Dilele trecute a eșită de sub tipară la Bucufesei prima fasciculă din volumulă „*Acte și documente din corespondența lui Mihailă Cogălniceană*“ relative la rĕsboitulă independenței Romănieĭ 1877—1878. Publicațiunea acĕsta se face sub îngrijirea d-lui Vasile Cogălniceană, unulă din fiĭ regretatului mare română. Ea cuprinde o mulțime de scrisorĭ adresate curțiloră din străinătate, unde întâlneșei la fie-cară rĕndă câtă inteligență și câtă inimă a sacrificată ilustrulă bărbată pentru independența patriei sale.

Romăniĭ din Moravia.

Neobositulă nostru esploratoră d-lă Th. Burada a făcută în véra trecută o escursiune la Romăniĭ din Moravia, despre care a raportată de curĕndă în societatea literară și științifică din Iași. Intăiu s'a dusă la Ostrovă. Aici făcū cunoscința directorului unui museu de antichități Bukovanski, care îi arătă costume valache. În Măzerici cunosecă pre directorulă gimnasiului Mat. Vaclavek,

ună omă de litere, care a scrisă multă despre literatura poporală română: Valașca Svatba (Nunta la Romăni). Telcin 1892; Povești Valașka (Mesto 1889). Pisme Valașske von Peck, Berne 1884, Sbornic (de Colinde, Vicleim). Măzerici 1884 etc. În Lazerici a dată ună concertă sub scutulă valachiloră, carĭ ducă casă rea politică cu nemții, făcĕndă causă comună cu cehiĭ. Concertulă a avută ună succesă splendidă; peste 200 studenți valahi purtară în triumfă pre d-lă Burada. D-sa arată mai multe fotografĭ de tipuri de romăni. Ciobaniĭ (partiri) pórtă o basmă; cămașa e fără guleră și mâneci largi. Tipulă romăniloră e fórte frumosă. Casele loră suntă de grindĭ și cu lavită (prispă). Limba, ce o vorbescă valachiĭ e cehă, dar are multe cuvinte romăneșei, dar mai alesă terminii păstoresei. Așa: selaș (stână), baciă, colibă, brânză, jintiță, urdă, cașă, chiagă, opinki, prune, cojocă, colacă; apoi plugă, obadă, sapă, oțĕtă, putinea, merindea, coșeriă, cósă, conopisă (cânepă), trupă (grămadă), fiki (smochină); apoi mamă, tată, poporă, macă, slănină, taleră, papuci, lopată, sechire (secure). D-lă Burada pregătesce ună studiu completă asupra origineĭ valachiloră din Moravia, după datele lui Vaclavek. D-sa a copiată marșulă valachiloră pentru orchestră.

Sciri scurte. Ministeriulă austriacă Taaffe a demisionată și noulă ministeriū s'a constituită sub presiunulă printului Alfred de Windischgrätz. — Ministrulă președinte ală Ungarieĭ, d-lă Dr. Wekerle, a căscigată aprobarea Corónei, ca proiectulă referitoră la căsătoria civilă să fie admisă pentru desbatere în camera deputațiilor. — Fostulă principe ală Bulgariei Alesandru de Battenberg, care în timpulă din urmă a servită ca generală în armata austriacă sub nume de conte de Hartenau, a murită în Graz lăsăndă după sine nevasta și 2 prunci. Rĕmășițele pămĕnteseĭ, la dorința lui, au fostă transportate în Bulgaria — în Sofia.

† **Bar. Alesandru Bach**, a murită la moșia sa din Unterwaltersdorf, Austria-inferióră, în etate de 81 ani. Din anulă 1848 (28 Iuliu) până în 1859 (21 Augustă) a condus Bach ca ministrulă de interne ală monarhieĭ destinele ei. „Perioda lui Bach“ e urgisită de maghiari, pentru-că dĕicu ei, a răpită independența Ungarieĭ, contopindă acĕstă țĕră în monarhia austriacă. După retragerea sa a mai trăită încă 34 de ani.

Hymen. D-lă Ioană L. Hosszu, profesoră preparandială în Gherla și d-șóra Maria Letiția Botha și-au sĕrbatū cununia loră în 23 Novembre n. e. în biserica gr.-cat. din Mestĕcănă. — D-lă Mihăilă Pascu, teologă absolută și d-șóra Maria Goronă și-au sĕrbatū cununia loră în biserica gr.-cat. din Șieu-Odorheiu. Felicitările nóstre!